

KERTINĖ PARAŠTĖ

Kubilius nagrinėja Brazdžionį ir „socializmą“

Kad taip apie išeivių autorius krašte rašyti ne propagandistai, o rimti kritikai, literatūros mokslininkai! Ši dar neseniai „nereali“ svajonė šiandien jau ima pildytis. Sušvelninus *Gimtojo krašto* toną, jo puslapiuose š.m. sausio 15-21 d. apie Bernardą Brazdžionį, poeto 80 metų sukakties progą, prabilo Vytautas Kubilius.

Pripažinęs, kad ligšiolinėje sovietinės kritikos polemikoje su Brazdžioniu „nedaug belieka vietos poetinio žodžio grožiui, jo pripažinimui“, Kubilius savo trumpame komentare sugeba iškalbiai ir nepaviršūtiškai apžvelgti poeto kūrybinį kelią – avangardizmo, simbolizmo, bibliinės tradicijos įvairavimus jo kūryboje. Brazdžionio eilėraščių melodija, jo „iškilmingas graudus rūstumas“ taikliai sugretinami su odės žanru ir su Victor Hugo. Pabrėžiama, kad poetas sukūrė nemažą eilėraščių, kurie įeina į „antologinį lietuvių lyrikos fondą“. Jau seniai apie Brazdžionį buvo taip įtaigiai rašyta – ir krašte, ir išeivijoje.

Kubiliaus komentaras apie Brazdžionį – ypatinga akimirka pastarųjų 46-rių metų lietuvių literatūroje. Čia patvirtinama, kad, nepaisant popierinių ir geležinių uždangų statymo, mėginių perplėsti gyvą kūrybos ir kultūros kūną į „tarybines“ ir „buržuazines“ dalis, lietuvių literatūra tebėra viena. Apie Los Angeles gyvenantį svarbų lietuvių poetą Vilniuje rašo svarbus kritikas. Tai gražu ir natūralu! Pasitvirtina tai, kad nei totalitarinė santvarka nepajėgia ištrinti ar nutildyti didelio poeto. Dialogas tarp krašto ir išeivijos pakopia aukštyn, darosi rimtesnis bei oresnis.

To dialogo rėmuose kyla ir neraminantys klausimai apie kitą Kubiliaus straipsnio dalį. Jis rašo ne tik apie Brazdžionio „poetinio žodžio grožį“, ne tik su teikia biografinių žinių, bet ir mėgina įstatyti poetą į tam tikrą politinį bei kultūrinį kontekstą. Ir čia Kubiliaus aptariamo poeto neatpažins nei istorija, nei pats Brazdžionis.

Brazdžionio balsas, pasak Kubiliaus, tai „būdingas senosios Lietuvos – smūkelių ir bažnytelių krašto – balsas, subrandintas katalikybės dominavimo viešajame

Bernardas Brazdžionis

gyvenime prieškarinio metais“. Nejaugi. Ar Brazdžionio ir kitų poetų gilų religingumą, kaip ir kitas jų savybes, apsprendžia aplinka? Ar dabartinėje rinktinėje Lenino raštų, atominių jėgų ir KGB rūsijų Lietuvoje poetai rašo apie Lenina, reaktorius ir saugumiečius? Ar religija – o šventas determinizmas! – tėra aplinkos įspaudas, kaip tvirtina Anilioniai ir Kašlevai? (Bažnytelės istorijos šiukšlyną, smūkelius ir muziejus, ir religijos nebebus!) Ar religinį poetą nagrinėjančiam kritikui teuztenka pamiršti biblijos „retorines“ savybes? Išvaduokime, jei taip mėgintume gvildinti Dante, John Donne, ar Paul Claudel!

Ir šis Kubiliaus tvirtinimas: „Bernardas Brazdžionis figūruoja lietuvių poezijos istorijoje, kaip ir Gumiliovas, toks pat bekompromisinis socializmo priešas, figūruoja rusų poezijos istorijoje“. Kodėl sugretinami tie du poetai? Juk rusų imperijos monarchistas, „sidabro amžiaus“ poezijos akmeistas nelabai panašus į skirtingo braižo, proletarinės kilmės, nuo Gumiliovo imperijos atsiplėšusios Lietuvos patriotą Brazdžionį. (Ar jų vardai minimi drauge todėl, kad dabar abudu stengiamasi „reabilituoti“, tarsi bet kurios imperijos biurokratai turėtų teisę užkasti ir atkasti gyvus poetus?) Bet patys fantastiškiausiai Kubiliaus tvirtinimai apie „socializmą“: Brazdžionis esąs „bekompromisinis socializmo priešas“, jis „polemizuoja su socializmo ideologija ir praktika“, jis „kategoriskai neigė socialistinį Lietuvos gyvenimo etapą“. Tai fantastiška, nes Brazdžionis niekad nėra rašęs apie „socializmą“.

Iš paskutiniųjų šypsoji mūza

MYKOLAS DRUNGA

ANTANO REKAŠIAUS muzikos plokštelė. Koncertas smuikui ir orkestrui („Metafonija“), atlieka solistas Raimundas Katilius su Lietuvos valstybinės filharmonijos simfoniniu orkestru, dirigentas Juozas Domarkas; Styginis kvartetas Nr. 3, atlieka Vilniaus styginių kvartetas (Audronė Vainiūnaitė, Petras Kunca, Donatas Katkus ir Augustinas Vasiliauskas); Simfonija Nr. 5 („Segmentai“), atlieka Lietuvos valstybinės filharmonijos simfoninis orkestras, dirigentas Juozas Domarkas. Išleido Verra Records, 3001 West 59th Street, Chicago, Illinois 60629. Gaunama „Drauge“.

Ar jūs mėgstate modernią muziką – tokia, kokią rašo Darius Lapinskas?

Ar jūs mėgstate modernią muziką – kitokią, negu rašo Darius Lapinskas?

Jeigu nei į vieną iš šių klausimų negalite atsakyti teigiamai, nebeskaitykite toliau. Būsite tik sunervinti ir tiek. Bet jei jums, kaip ir man, patinka šiuolaikinė muzika, kviesčiau pasmaguriuoti Antano Rekašiaus garsų ekscesais.

Ekscesai – ne visuomet blogas dalykas. Jų yra kiekvieno stiliaus muzikoje (prisiminkime Vivaldžio „Keturių metų laikus“, Liszto „Transcendentalinius etudus“, Mahlerio simfonijas). Avangardo atveju jie ženklina akipelėšką (tiksliau kalbant, ausplėšią) išsilaisvinimą iš įprastinių garso konfigūracijų. Tačiau kiekvienas meniškai reikšmingas ekscesas nėra tik triukšmas ar chaosas, bet triumfališkas naujos estetiškos logikos atradimas. Kaip toks, jis turi išliekamąsias vertes. Išlieka ne tik atradimas, bet keistu būdu ir

jo „ekscesyvumas“. Beveik 300 metų pralinkus, vis dar girdime ne tik Vivaldžio muzikos subtencialumą, bet ir jos „šoko efektą“. Drįsčiau spėti, kad panašiai bus ir su į šią plokštelę įrašytais Rekašiaus kūrniais.

Geriausiai jų klausytis, viską kita padėjus į šalį. Leiskitės užvaldomi jų garsų plaukimo, kad pajustumėte tikrą jų skoni, kurį pavadinčiau – juoku pro dejonę. Kaip Antano Gustaičio poezijoje, taip Antano Rekašiaus muzikoje vaitojimas ir kvatojimas yra dvi to paties medalio pusės. Gal tai aukštesnio sąmoningumo reakcija į dvidešimto amžiaus žmogaus likimą: kai visą laiką reikia raudoti, nieko nebegalima imti rimtai, nes kitaip – pasiūsi. Algimantas Mackus ir Darius Lapinskas, pavyzdžiui, likiminį siaubą dar pergyvena išskirtinai tragizmo dimensijoje. Ir ne vien Mackus su Lapinsku, bet ir visi kiti mūsų estetiški egzistencialistai: iš rašytojų Antanas Škema, Alfonsas Nyka-Nilūnas, Henrikas Nagys, Liūnė Suteina, Vitalija Bogutaitė, iš kompozitorių (čia sąrašas aplamai trumpesnis) – greta Lapinsko – Jonas Švedas. Jų kūryboje viską sugeria skausmo pojūtis. Žinoma, kai tikrai skauda, kai kūną ir dvasią laužo kančia, juoko nėra. Bet jeigu jau rašai, jeigu įstengi prisiversti kūrybiniam aktui, – esi nuo kančios lyg ir atsiplėšęs ir tuo pačiu gal ir turi jėgų spręsti: ar kančia pašventinti, ar pažaisiti su ja? Ties, kurie kančia pašventina, jeigu ne išprotėja, tai, geriausiai atveju, išeitį randa humanistinėje arba dieviškoje metafizikoje. Bet tie, kurie su ja

Jis polemizavo ir tebeplemizuoja su kitokia ideologija ir santvarka. Ar Lietuvą 1940 metais okupavo imperialistinės armijos uniformomis persirengęs „socializmas“? Ar Stalinas ir Berija buvo „socialistai“? Ar „socialistai“ nūtrėmė lietuvius į le. ne mirtį? Ar Vorkuta ir Karaganda buvo „socialistiniai“ kurortai? Kai po Antrojo pasaulinio karo Kremlius užvaldė ir kitas Vidurio-Rytų Europos šalis, socialistinių ir žemdirbių politinių partijų nariai buvo pirmosios naujojo režimo aukos. Ar „socializmas“ žudė ir kalino nesocialistus ir socialistus 1956 metais Budapešte ir 1968 metais Pragoje, užgniaužė „Solidarumo“ sąjūdį Lenkijoje ir naikina Afganistano gyventojus? Ar ne tiksliau būtų sakyti, kad Brazdžionis yra „bekompromisinis imperializmo priešas“, kad jis „polemizuoja su totalitarizmo ideolo-

gija ir praktika“, ir kad jis „kategoriskai neigė Lietuvos priešpaudos amžinumą“? Brazdžionio priešas visad buvo tai, ką Sartre pavadino „konclageriniu socializmu“. Laikas suprasti, kad jis niekad nebūtų išvykęs iš savo nūmylėtos Lietuvos, jei joje būtų išsivyravęs demokratinis socializmas. Ir atvirai prisipažinti, kad jei Brazdžionis 1944 metais nebūtų pasitraukęs iš Lietuvos, jis būtų buvęs – „socializmas“? – nūmytas, kaip 1921 m. ais buvo nugalabytas panašaus amžiaus sulaukęs Gumiliovas. Gumiliovui tada net ir Maksimas Gorkis nesugebėjo padėti: kaip ir Brazdžionio nebūtų išgelbėję Petras Cvirka ar Justas Paleckis.

Nepaisant kultūrinio pragiedrulių, daugelio daiktų, įvykių ir sąvokų Lietuvoje dar negalima vadinti jų tikraisiais vardais. Tačiau suprast save, savo kultūrą ir savo amžininkus, neįmanoma vartojant žodžius – kaip „socializmas“ totalitarizmo vietoje – kurie iškreipia ar paslepia tikrovę. Prie tokios sąvokinės „Berlyno sienos“ turėjo sustoti ir Vytautas Kubilius, taip įtaigiai aprašęs Brazdžionio „poetinio žodžio grožį“. „Menininkai, žvelkit pabaisai į akis ir pastverkit magišką smuiką“, rašė Gumiliovas, išpranašavęs savo paties mirtį bei rusų kultūros agoniją. Jo iššūkis tebėra aktualus ir lietuvių rašytojams bei kritikams.

A. Landsbergis

Kompozitorius Antanas Rekašius

Nuotrauka Rimanto Zuko

zaidžia, eina Gustaičio ir Rekašiaus keliais ir sugniaužta kumštį, suleistis į delną nagus pavertčia išsišiepusia burna.

Rekašius atveju prasivėpusi kosere dirba pilnu tempu. Čia ji staugia, čia ji cypia, čia vėl suvaitoja, čia pražysta gražiausias melodijos užuomazga ir – susiprunkščia, paskum lyg kužda kažką (meilės niekelius tyliai į ausį?), šlama, čėža kaip pelės šiauduose, sučiulba kaip paukštėlis, niūnuoja, kaip visa kuo patenkinta moteris (ar tik ką išplaktas vaikas), vos girdimą dainelę – ir vėl nusivėngia arklio balsu. Intensyviausias tokių „retorinių atspalvių“ pasikeitimas vyksta smuiko koncerte, kur solistas gauna progos išbandyti vieną po kitos visas savo instrumento galimybes. Virtuozas Raimundas Katilius plėšo smuiko stygas lyg nebeprisitiktų

sulaukti rytojaus – jos dega, verkia ir švilpia gaivališkame elementų sėlsme. Ir nors Rekašius kuria kolažo būdu, destydamas vienas prie kito skirtingiausio kolorito bei sukirpimo gabalėlius, jie kažkaip susiorganizuoja į sandarią vienumą ir tolydžio plaukia viską su savim nusinešančia srove. Tai ir yra kompozicinio meistriškumo žymė – individualiausias garsų bei spalvų proveržius pajungti vienos pamatinės estetiškos tvarkos gravitaciniam laukui.

Ši technika dar išpūdingesne apimtimi pasireiškia Penktojo simfonijoje. Čia susipina daugelis mūsų amžiaus stilistinių pakraipų, neišskiriant nė džiazo. Į tam tikrą dvidešimtojo šimtmečio muzikos apoteozę, kurios išklaušius taip ir norisi sutuožas Raimundas Katilius plėšo smuiko stygas lyg nebeprisitiktų

tiesu po Rekašiaus bent momentui nebesinori grįžti prie „grynesnio“ stiliaus kūrinių, nors ir aiškiausiai suprantant, jog be anų šaltinių – be serialistų, sonoristų, minimalistų, folkloristų ir kitų pirmtakų – nė paties Rekašiaus „mixtum composutum“ nebūtų buvęs imanomas.

Be abejo, kiti kitaip pasižiūrės į Rekašiaus muziką, bet man tai yra išdaigingas, ironiškas atliepis į mūsų laikotarpio estetinius ieškojimus, o potekstėje – į mūsų laikotarpio konvulsijas (plg. esesininkų – o gal enkavedistų – čebatų trinkėjimą Penktojo simfonijoje, greitai susiliejantį su paties klausytojo širdies pulsui. Vientele šiokia tokia išimtis – styginis kvartetas, stilistiškai ventisusias, „rimčiausias“ kūriny, bet užtat ypač prikrautas koncentruotos dramatinės itamos.

Idomu pažymėti, kad nors Rekašius nebėra jaunas žmogus (gimė 1928 m.), jis, galima sakyti, tebėra jaunas kompozitorius, nes muziko karjeros emėsi jau būdamas suaugusio amžiaus, metęs pirmą kartą teisininko profesiją. Atsidėjusiai kurti pradėjo tik septintojo dekadėje. Užtat iš karto ir sutapo su avangardizmu. Išeivijos lietuviams jo kūryba mažai tepažįstama, nors Amerikiečių kompozitorius giminių kviečiamas lankėsi du kartus. Iš pirmo apsilankymo ir gimė ši 1985 m. išleista plokštelė, o antro vizito proga Chicagos WFMT, žinomiausio JAV klasikinės muzikos radio stotis, perdavė 9 jo veikalų seriją (1985 m. balandžio mėn.). Vieną jo kūrinių į savo repertuarą įtvarkė bei Jaunimo centre surengtame koncerte atliko Loop Group, amerikiečių avangardinės muzikos kolektyvas, kuriame dalyvauja ir mūsų gitaristas bei kompozitorius Petras Aglinskas.

Plokštelė išleido Verra Records leidykla, kuriai vadovauja Viktoras Pauperas, Emilija Pakštaitė-Sakadolskienė, Romas Saka- (Nukelta į 4 psl.)

Vilniaus styginių kvartetas: Donatas Katkus, Augustinas Vasiliauskas, Audronė Vainiūnaitė ir Petras Kunca Vilniaus universiteto kieme. Nuotrauka Algimanto Kunčins

Šiame numeryje:

- Brazdžionis ir „socializmas“ • Antano Rekašiaus muzikos plokštelė
- Pirminis žmogus „Pradžios“ knygoje • Lietuviai ekslibristai Dickinson College konkurse • T. Lapio novelė • Petro Melniko „Italijos užrašai“ • Teatras Floridoje, New Yorke ir Chicagoje • Nuomonės ir pastabos • Nauji leidiniai

Ko nėra Pradžios knygoje pasakyta apie pirminį žmogų?

Religinės skaitybos būrelis, veikiantis Chicagoje, susirinkime š.m. balandžio 5 d. pašnekesį pravedė kun. Vytautas Bagdanavičius, kalbėdamas tema „Ko nėra Pradžios knygoje pasakyta apie pirminį žmogų?“ Tema intriguojanti, nes kas pasakys apie tai žmogų Senojo Testamento knygoje nėra daug, o klausimų, kaip paaiškėjo iš kilusių diskusijų po prelegento žodžio, begalės.

Imdamas šia temą, kun. Bagdanavičius nesirengė išsamiai pakeidinti Adomo ir Ievos problematiką, o tik pažvelgti į vieną siaurą klausimą, kuris Pradžios knygoje neminimas, būtent, kaip pirmasis žmogus sužinojo, kad jis yra sukurtas panašus į Dievą. Šventajame Rašte nėra užuominos, kad Dievas jam būtų tai pasakęs, ne kad jis pats būtų stengis tai sužinoti.

Bagdanavičius tyrinėjo šį klausimą, remdamasis Pradžios knygos ir tikėjimo pateikta medžiaga. Tad kartu su prelegentu prileiskime, kad pirmasis žmogus buvo toks, kokį vaizduoja Pradžios knyga, ypač jo išsireiškimoose ir pokalbiuose. Kokie buvo, anot Pradžios knygos, pirmieji tik ką sukurti žmogaus žodžiai? Tenka nustepti, kalbėjo prelegentas, kad pirmasis Adomo kalbos pasireiškimas (kurį Bagdanavičius laiko kalbos atsiradimu pasaulyje) buvo duoti gyvuliams vardus. O mes lauktume, kad jis būtų pasakęs ka nors svarbesnio, pvz., paties šlovę savo kūrybai. Šis Adomo susidomėjimas gyvuliais, sake Bagdanavičius, turėjęs labai didelių padarinių religijai istorijoje. Anot jo, šiuo keliu atsirado žmonių visos tos religijos, kurios daugiau ar mažiau religines pagonos išėjo gyvuliuose. Visas pasaulis yra pilnas pasakų apie labai protingus gyvulius, kurie, tarsi žmonės,

Lietuvių liaudies menininko Aleksandro Vinkaus (1832-1912) raižinys – Adomas ir Ieva.

santykiauja tarp savęs, arba žmogus žiūri į juos kaip į aukštesnę už save būtybę ir noriai sudeda savo likimą į įvairius gyvulius, kaip senovės lietuviai ir žaliai. Bagdanavičius teigimu, šis Pradžios knygos pamėginimas pirmo žmogaus demesio gyvuliams yra tarsi užuomina to klystkelio, kuriuo savo religiniame gyvenime nuo žmogaus, tačiau pirmo žmogaus ryšys su gyvuliais turėjęs ir kita, teigiama rezultata. Kadangi gyvuliai negalėjo žmogaus patenkinti ir būti jo pokalbininkai, žmogui (t.y., pirmajam vyrui) buvo duota moteris vesti su juo pokalbį.

Kad pirmieji žmonės žinojo, jog jie yra sukurti panašūs į Dievą, kalbėjo Bagdanavičius, liudija Pradžios knygos pirmieji pasakymai. Cituodamas šveicarų teologą, protestantą Karl Barth,

prelegentas tvirtino, kad Adomas ir Ieva turėjo būti labai aukšto lygio būtybės ir jie, anot Barth, „turėjo nežinoti, kad jie yra tik žmonės. Dievas tai žinojo, bet buvo tai nuo jų paslėpęs“. Tik nusidedami pirmieji žmonės žiaurii būtu sužinoję, kad jie yra tik žmonės. Klausimas, kokiū būdu pirmieji žmonės sužinojo, toliau kalbėjo Bagdanavičius, kad jie yra panašūs į Dievą, galioja tik tiems, kurie tiki, kad žmonių pradžia yra iš betarpiško Dievo veikimo, o ne iš evoliucijos (su-prask, sielos evoliucijos). Tas klausimas taip pat neturi reikšmės tiems, kurie mano, kad Dievas galėjo sukurti netobulą arba nuodėmingą žmogų. Tad ir problema – iš kur šis Dievo sukurtas pirmasis žmogus galėjo sužinoti apie šią aukštą savo kilmę?

Bagdanavičius pramatė dvi galimybes. Viena iš jų yra ta, kad pats žmogus savo natūralia protu jėga galėjo pasiekti Dievo pažinimą. Kita, kad Dievas tiesioginiu būdu jam tai apreiškė. Anot Bagdanavičiaus, nėra nuosekliai manyti, kad Dievas, sukūręs žmones į save panašius, būtų nuo jų tą faktą slėpęs. Be to, nėra pagrindo manyti, kad pirminis žmogus buvo toks neišmanelis, kad jis būtų neįstengęs suprasti, kas yra Dievas ir kad jis pats yra į Jį panašus. Tačiau Pradžios knygoje apie tai nieko nepasakoma. Ten pirminis žmogus susitinka su Dievu pirmą kartą tik tada, kada jis nusideda. Etnologinių studijų duomenys, ir tai iš pačių seniausių žmonių sluoksnių, neturi jokių pėdsakų, liudijančių pačių žmonių pastangas sužinoti apie savo dieviškąją kilmę. Priešingai, yra nemažai užuominų pasakose apie žmogaus kilmą iš gyvulių.

Kad Dievo sampratos išsigijimas nėra lengvas uždavinis žmogaus protui, kalbėjo prelegentas Bagdanavičius, liudija istoriniai duomenys. Patys didieji žmonių mąstytojai savo protine veikla labai stengėsi suvokti, kas yra žmogus ir pasaulis, prie Dievo atradimo nėra prieje. Taip prie jo nepriejo nei Aristotelis, nei Buda, nei daugelis kitų. Net ir po Kristaus pakrikštyti žmonės nieko automatiškai nesužinojo apie Dievą. Ir jiems yra pasilikęs tas pat kelias kaip ir visiems kitais, pažinti Dievą per liudijimą, atneantį iš kitų žmonių. Dievo pažinimas, kaip jis su-tinkame tautų tradicijose, pasi-savinamas ne atradimo keliu, bet paveldimas tradicijos perdavimo keliu. Visa tai skatina manyti, kad pirminis žmogus ne pats atrado Dievą, bet buvo jam apie Jį pasakyta. Cituodamas teologą W. Schmidt, Bagdanavičius pa-darė išvadą, kad pirminiai žmo-nės turėjo turėti nuostatų išgy-venimą, kada jiems pasirodė tas, kuris juos buvo padaręs į save panašius. Kitaip sakant, Dievo pažinimas jiems atėjo ne pro-

tavimo, bet apreiškimo keliu.

Diskusijose buvo keliami prele-gentui ir kartiniai klausimai, kurių savo žodyje jis nelietė, bet kurie klausytojams rūpėjo. Svarbiausia, ar Adomas ir Ieva iš viso buvo? Pradžios knygoje atpasako-tas mitas apie Adomą ir Ievą, Bagdanavičiaus nuomone, yra tikroviškas. Žmonija turėjo kada nors prasidėti. Pats pasakojimas, žinoma, nėra atėjęs iš liudininkų, nes teisingai Jobo knygoje pa-rašyta: „Kur tu buvai, kai aš dėjau žemės pamatus, pasakyk man, jei turi išmanymo?“ (38, 4-5). Tačiau Bagdanavičius pa-teikė duomenų, kad pasakojimas apie pasaulio ir žmogaus sukū-rimą yra daug senesnis už žydų tautos rašytines tradicijas, sie-kiančias tik apie 1.000 metų prieš Kristų. Tas pasakojimas buvo il-gus tūkstantmečius išlaikytas žmo-nijoje žodiniu pasakojimo būdu. Kad tai yra tiesa, liudija panašūs pasakojimai, atrasti la-biausiai atsilikusiose tautose, įvairiuose pasaulio kampuose. Australijos salose jį žino An-damano gyventojai. Pietinėje Amerikoje jį pasakoja Ugnies žemės žmonės. Šiaurės Amerikoje jį žinojo Yuki indėnai Kalifor-nijoje, Afrikoje bušmenai, mažaūgiai žmonės. Galima manyti, kad šv. Rašto pasako-jimas, kaip ir kiti, yra išsivystęs iš senesnio bendro šaltinio. Čia rašančio nuomone, vien pasako-jimo senumas dar nėra jokia ga-rantija, kad jo turinys yra tikroviškas. Todėl ir Adomo ir Ie-vo istorijoje, atpasakojant Pradžios knygoje, reikėtų skirti patį žmogaus atsiradimo faktą nuo kitų šaltinių priedų ar pasako-jimo detalių. Rojus, žaltys, moters sukūrimas iš Adomo šonkaulio yra svarbus kaip simboliai. Pirmosios nuodėmės papildymas irgi nėra istoriškas visose savo detalėse, bet galima tvirtinti, kad mito forma čia išreikiama tikro-ve apie blogio atsiradimą žemėje. „Todėl atsargiai“ reiktų žiūrėti į samprotavimus, kurie ima Pradžios knygos pasakojimą ar pasikalbėjimų detales kaip pažodis-kai tikras.

Vytauto O. Virkuro ekslibris

Dickinson College ekslibrių konkursas

Praėjusių metų pabaigoje Dickinson College, kuri yra Carlisle mieste, Pensilvanijoje, paskelbė tarptautinį konkursą naujo jos ekslibrių sukūrimui. Septynioliasdešimt penkis darbus prisūtė 45 dailininkai iš vienuolikos šalių (JAV, Kanados, Vakarų ir Rytų Europos). Penkių asmenų vertinimo komisija, kurioje greta Dickinson College bibliotekos ir meno fakulteto atstovų buvo ir ekslibrių žinovas V. E. Vengris iš Washingtono, pirmąją premiją (500 dol.) paskyrė maskviečiui Anatolijui Kalašnikovui, antrąją belgiui Martin R. Baeyens (250 dol.), o

Vincio Kisarausko ekslibris

trečiąją amerikietei Anita Bigelow (150 dol.). Specialiu diplomu (Honorable mention) pažymėtas jaunos vilnietės Ramunės Kmieliauskaitės darbas.

Šiuo metu (balandžio ir gegužės mėnesi) Dickinson College bibliotekoje vyksta visu konkursan atsiųstų ekslibrių paroda. Joje išstatyti ir lietuvių Alfonso Čepausko, Vincio Kisarausko, Ramunės Kmieliauskaitės, Klemenso Kupriūno, Jūratės Milkintaitės, Alberto Ridiko, Antano Tamošaičio, Henrietos Vepštienės ir Vytauto O. Virkuro darbai.

NAUJOJI SUPERNOVA

Toronto universiteto astro-nomas Ian Shelton, fotografuodamas Čileje Didįjį Magelano debesį š.m. vasario 24 d. pa-stebejo staiga sužibusią naują supernovą, kuri pasiekė net 4.5 ryškumo, t.y. žiūrima nuoga akimi. Prieš 25 valandas foto-grafuotajame Didžiąjame Magelano debesy ta pati žvaigždėlė švietė tik 12-tu ryškumu. Tad jos šviesumas per parą padidėjo daugiau kaip 1500 kartų. Spektrų analizė parodė, kad sprogusios žvaigždės medžia-gos plečiasi erdven nepaprastu greičiu – 17.000 km per sekundę, arba daugiau negu 61 mil. km per valandą. Iš tikrųjų sprogimas įvyko labai labai seniai. Astronomai tik dabar jį tēpa-stebejo, nes Didžiojo Magelano debesies galaktika yra už 160.000 šviesmečių nuo Žemės.

Ši supernova laikoma švie-siausia nuo 1604 metų super-novos, kurią stebėjo astronomas Johann Kepler.

• Iš spaudos išėjo **Aligmantos Kezios** nuotraukomis iliustruota John Kilgallen knyga *A New Testament Guide to the Holy Land*. Visos fotografijos darytos Izraelyje, Kezui su grupė turistų ten lankantis 1986 metais. Knyga išleido Loyolos universi-teto leidykla Chicagoje. Kaina 12.95 dol.

T. Lapis

Švarkas

Albertas ėjo nuo Kėdanių tėviškės link. Aplink viespatavą gili naktis – nei mėnesio, nei žvaigždėlių – bet keletis švytėjo lyg pats iš savęs, ir netrukus prieky, dešinėj pusėj, išliko pažįstama, sukrypus medinė koplytėlė. Albertas nepajuto kaip atidarė duris, tik pasijuto jau stovis už keturių eilių suolių, kaip buvo prates dar mokyklos laikais. Prieblandoje jis negalėjo gerai matyti, bet žinojo, kad ten, gilumoje, virš altoriaus stovi Šventoji Teresėlė su sustingusiu krinantčių rožių vėrinu, kad aukštai, abiejose pusėse, yra du maži langeliai, o už jų ošia seni ažuolai. Žinojo, kad ten, prie altoriaus stovi ji, Skirmuntė... Albertas norėjo prieti prie jos, bet jo praejo pro šalį, be balso, be ženklo, kad jį mato, išėjo ir dingo tamsoje, toj švytinčioj tamsoj už koplytėlės durų. Skirmuntė! Jis šaukė ir šaukė dusdamas, be balso, Skirmuntė...

Pabudo Albertas paplūdes ašarose. Pakėlė galva ir grabaliojo aplink nosines. Visa pagalvė šlapia... „Oi“, net sudejavo. Atsisedo lovoje ir susiėmė rankomis galvą. „Kas čia dabar... Nei iš šio, nei iš to, po tiek laiko.“ Pro ploną langą uždangalą slinko šviesa, tokia sunki balso šviesa. Lauke pasigirdo vėžimelio dardejimas, berniokas metė į duris rytinį laikraštį. Kad ir šeštadienis, jis vis tiek anksti. Sugirgždėjo atsargiai daromos durys, tai šeimininke pasiėmė laikraštį ir vėl įlindo atgal. Už valandos pames laikraštį jam prie durų. Albertas atsivėlė, užmerkė akis, mėgino suasti, bet mintys vis sukosi ir sukosi vis apie tai patį.

Kaip gyvenimas apvirto aukštyn kojom... Jau daugiau kaip metai, kai jis čia, Amerikoje, jau metai kaip Skirmuntė...

„Ji tokia buvo jautri, viską suprantanti, kaip, kaip ji galėjo tada mane pasitikti kartu su tuo amerikonu?“ Po jos išvaizavimo iš

Europos, kol jis laukė savo dokumentų, kol ruošėsi kelionei, jis apie nieką daugiau ir negalvojo, tik Skirmuntė, Skirmuntė... Kai jis ją pamatė tada New Yorko uoste, manė, kad širdis išsokis iš diaugsmo. Ir ji tokia linksma atrodė, ir taip paprastai ji apkabino, pasveikino. O paskui, atsukusi, – This is Albert, – pristatė jį liekanam judakiumi vyrui, – mano senas, geras draugas... – pridūrė lyg atsiprašydama.

Vyrukas sumišęs istiesė ranką: – Hi, I am Scott, – skambejo minkštasis tenoras, – I heard a lot about you...

Scott'as daug apie jį girdėjo... Europa, namai, ir jo gražios viltys nuslydo ir dingo kažkur praelyti. Albertas atsiminė tada nerangiai kalbėjo, lyg per daug, lyg per greitai. Angliška.

Albertas mokoje angliška jau iš namų. Jo motina buvo anglų kalbos mokytoja. Ir tarpe Stuttgarto studentų jis buvo laikomas tos kalbos žinovu. Bet tada, New Yorke, jam buvo sunku suprasti, ką tiegia kalba, ir ne tiek dėl tarmės skirtumų, kiek dėl staiga užgruvusio sunkumo ant širdies. Lyg iš tolo, girdėjo jis Skirmuntės aiškinimus apie universitetą – Scott'as „junior in medical school“, jai labai daug padėjo su egzaminais, jau ji dabar nuo rugsėjo irgi priimta į „sophomore class“.

– Scott buvo toks malonus, kad pasisūlė mane atvežti savo automobiliu Taves pasitikti, Albertai...

Savo automobiliu!.. Na, aišku... Ach, ir kodėl gi ji nieko jam apie visa tai nerasė... Argi jis būtų taip vylišis, ir laukes, kažin ar būtų ir į Amerika važiuavęs...

Čikagoje jie nulydėjo jį tiesiog pas Briediene, kur buvo jam jau paruoštas kambarelis, tas pats, kuriame dabar pabudo. Ir darba geležinkelį per Briediene jam surado. Tiesa, geležinkelį jis nepasiliko. Jau po trijų mėnesių dirbo švartio, erdvių braižykloj, arčiau savo srities. O Skirmuntė – kai jis, pats nežinodamas kodėl (jok abejonių tuo jau negalėjo būti), ją prispyrė kartą – prisipažino, kad Scott'as „myli“, kad jau buvo nuvežęs pas tėvus...

– Scott'as tėvas buvo majoro amerikiečių armijoj Europoj... – Jie kalbėjosi an suliuko parke tą sekmadienį, jau paskutinį kartą... –

Grįždamas namo po karo parsivežė namo našlaitę, lietuvaitės ir vokiečių dukterį... Jos tėvai žuvo per Dresdno bombardavimą...

Skirmuntė aiškino energingai, sakinys vijo sakinį, kaip išmokta pamoka.

– Jie labai domisi Lietuva, – ji žiūrėjo Albertui į veidą tiesiai, vos ne iššaukiančiai.

– Taip? – Jis abejingai pakėlė antakius. Jis matė, kad ji stengiasi viską kaip nors išlyginti, pateisinti, ir jis panoro pasakyti jai ką nors skaudaus. – Mažas nuopelnas... ištarė su pa-šaipia, – turint galvoje, kad ji tapo našlaite dėl ju pačių kaltes!

Skirmuntė neregavo į jo pastabą, tarsi būtų jos negirdėjusi.

– Mr. Earthman yra prezidentas didelės „public relations“ firmos, – ji tėsė nervingai.

– Jie labai turtingi, – staiga išsprūdo jai, ir Albertas nustebs pakėlė galvą. Ką jis girdi, argi tai Skirmuntė, ta pati, kuri niekadavo visokias miesioniškus ir sumaterialejimo apraiškas? Jis matė jos išsirusį veidą, neramias akis, ir jam jos pagailo. „Ach, ką ta Amerika iš jos padarė!“ Jis nuleido žvilgsnį, galvodamas, kad jis ją tokią matė pirmą kartą.

Vėliau, savo kambarely, vartydamas rankose sidabrinį žiedą, kuri buvo jai kažkada dovano-jęs, jis išėjo kuo ją pateisinti – per daug jau skaudu buvo pripažinti, kad ji paprasčiausiai jo nebemyli!.. Čia tiek pagundų, tiek mums neiprastos laisvės, juk susimaišė, pasimetė žmo-gus...“ Paskui, neviltyje suskandusi savimyla ją kaltino: „O vis dėlto aš niekad nebūčiau taip pasielgęs jos vietoj, aš nebūčiau jos iš-davęs... Tai žema, negarbinga...“

Prie durų susilapėjo padedamas laikraštis.

– Ar ponas tuoj valgyt pusrūgys? – Briediene visada jį vadindavo ponu. Albertas abiem rankom uždengęs suspaudė veidą, ir at-sidusęs pažiūrėjo į laikrodį. Gyvenimas ėjo toliau, ir be jos, ir be jos...

– Mazdaug už puses valandos, – šūktelėjo jai už durų, ir pradėjo keltis. Skudamasis galvoje: „Reikia užmiršti, susitaikyti su fak-tais“. Jis privertė save galvoti apie kitką, ir po Skirmuntės buvo beveik natūralu, kad jis atsim-tu Elsie Doyle.

Jau kuris laikas jam nedavė ramybės min-tis apie neatliktą pareigą – aplankyti Mrs. Doyle Auroros priemiestyje. Jis seniai jautėsi

kalts, kad nesurado jos, nepadėjo už laiškus, už dovanas neturtingam studentui karo nualintoj Vokietijojej... Tokia nuosirdi se-nukė – na, kokias čia senukė, iš tiesų jai ne-galėjo būti daugiau kaip šešiasdešimt...“

– Reikia būtinai šiandien, daugiau neatidelojant, ir taip jau teks atsiprašinėti, – tvirtai ištarė Albertas.

Patikrinęs Čikagos miesto planą, tuoj po vi-dudienio Albertas neskubėdamas išsuko iš Bridžporto į Cermak Road. Diena buvo apy-tamas, dangus sunkus. „Bus lietaus“.

Lijo ir ta tą dieną Vokietijoje, kai jis Skir-muntei su plakančia širdim užmovė ant piršto savo sidabrinį žiedelį...

Jis buvo pažįstami jau Lietuvoje, iš gimnazi-jos laiku, bet jinaį jį „atrado“ tik tai išėivijo-je. Ji priėjo prie jo tada studentų susirinkime, kuriame jo kolegos ir draugai išrinko jį pirmi-ninku. „Tu kalbi angliška!“, jie sakė, „tu mo-ki apsieiti, turi imponuojančią išvaizdą... Su tavim amerikiečių ir vokiečių įstaigos daugiau skaitysis...“ Albertas karčiai šyptelėjo. „Aa, bet Skirmuntė!“

Jis jau buvo pastebėjęs ją būrelyje studentu, matė jį save atkreiptas žvilgančias tamsias akis, jos sulauktyti šypsena... Stengėsi sutram-dyti suplazdėjusią širdį, kai ji, kažką pasakiusi draugams, atsiskyrė nuo jų.

– Ar neatsimint manęs? – vėl kaip gyva stovėjo jį priėmė akis: lengvai papurtė gal-vą, atmesdama tamsius, iki pečių ilgumo plaukus, ir per jos veidą perbėgo rausvumo banga. – Aš buvau penktoj klasej, kai jūs baigtė ir išvažiavot į Kauną.

Atsimint jis ją atsiminė, bet būtų neatpažinęs. Prieš jį stovėjo patraukli jauna moteris, mažai panaši į aną liesą, išdykusią, ilgom kasom mergaitę. Ir taip jie susidraugavo, ir jau taip buvo suprasta, kad jie vaikščios tik vienas su kitu, universitete susitikė eidavo į kiemelį kartu valgyti savo kuklių priešpiečių, po pa-skaitų kartais užsukdavo į kiną ar į operetę, savaitgaliais eidavo šokti – visi laikė juos po-ra, visi sakė, kaip jie tinka vienas prie kito. Jie neturėjo abejonių, kad priklausė vienas kitam, didžiavosi ir rūpinosi vienas kitu. Ir tada jis jai atrado Mrs. Doyle švarką.

Švarką Albertas pastebėjo krūvoje naudotų

rūbų, atvežtų studentams iš Raudonojo Kryžiaus įstaigos. Studentai pavyrtydavo jį ir padėdavo gailėdamiesi atgal. Mat jo būta tokios neįprastos spalvos – geltona su raudonais dryžiais. Joks save gerbiantis europietis studentas negalėjo pasirodyti su tokiu rūbu. Bet Albertas tuoj pagalvojo apie Skirmuntę, kaip tos spalvos gerai derinisi prie jos rudų akių, kaštoninių plaukų. Pažįstamas siuvėjas padarė vieną kitą pataisymą, ir Skirmuntei išėjo elegantiškas švarkas.

Skirmuntė su švarkeliu nesiskyrė, su juo ir į Ameriką išvažiavo. Ir vėl savo minties akyse jis matė ją ant borto, kaip ji pabučiavo jo žiedą ant savo piršto, kaip jos veidas pasruvo ašaromis, ir kaip ji mojavė jam, mojavo kol jos figūra sumažėjo ir jis negalėjo atskirti jos nuo kitų...

Ižulus automatinos triūbinimas pažadino Al-bertą iš jo minčių. Jis buvo pradėjęs labai le-tai važiuoti ir, matyt, įsirdinuo vairuotoja užpakaly. Jis pasuko mašiną į šoną, pristabdė, ir apsidairė, kur besąs. Net ir viduj auto-mobilio buvo tvanku, ir jis užuodė deguto kvapą. Albertas praleido mašinų eilę, ir vėl įsuko į kelią. Pagal jo planą, važiuoti jam reikėjo dar bent dvidešimt blokų. Kažin ar jis atras Mrs. Doyle namie. Reikėjo gal pirma paieškoti tokį telefoną...? Kaipgi taip užklupti nelaukta... Ne, tiek jau to dabar...

Mrs. Doyle adresa Albertas buvo atradęs jos dovanoto švarko kišenėje. Savo dailiu braižu, taip būdingu architektūros studentui, jis rūpe-tingai parašė jai laišką iš Stuttgarto, pridėdamas ir savo atvaizdą, darytą dar Kaune. Per mėnesį jis jau turėjo atsakymą – du lapelius, kreivai prirašytus tik ant vienos pusės.

„Dear Albert“ (nežiūrint, kad jis ją pagarbiai vadino Mrs. Doyle); „Jūs nežinot, kaip man buvo malonu gauti Jūsų laišką. Džiaugiuosi, kad švarką galėjot pritaikyti savo mergaitėi... Aš nežinojau, kokie jūs esat žmonės – čia visokios kalbos eina – užtat dabar ypač smagu patirti, kad Jūs esat toks puikus jaunas vyras. Jūs labai dailiai rašote... Norėčiau turėti tokį sūnų kaip Jūs. Deja, esu našlė, ir nieko daugiau – išskyrus Jupiter – pasuly neturiu. Parodžiau Jūsų laišką jam... Jupiter yra pusiau vilkšunis, o pusiau Dievas žino kas, bet jis labai protingas, viską suprantą. Tai mano

Panama City, FL teatruose

„Godspell — dar vienas Kaleidoscope perlas

ALFONSAS NAKAS

Godspell miuziklą mačiau turbūt prieš keliolika metų. Net nebegaliu pasakyti, kino ekrane, ar TV. Kaip per dūmus prisimenu labai triukšmingas masines scenas gatvėse, su daugybe rėkusių dainininkų, apskurusių šokėjų. Pastatymas tuomet atrodė klaidingai laukiniškas.

I spektaklį Kaleidoscope teatre balandžio 26-ąją su smalsumu ir baime. Per kelis mėnesius ten matęs tris labai gerus pastatymus, vyliaviau, kad ir dabar jie turės kuo žiūrova nustebinti. Bet kuo? Čia — miuziklas, reikalingas choro, daugybės šokėjų, orkestro. Iš kur visa tai paima, o suorganizavę kaip į kišeninio teatro sceną sukis?

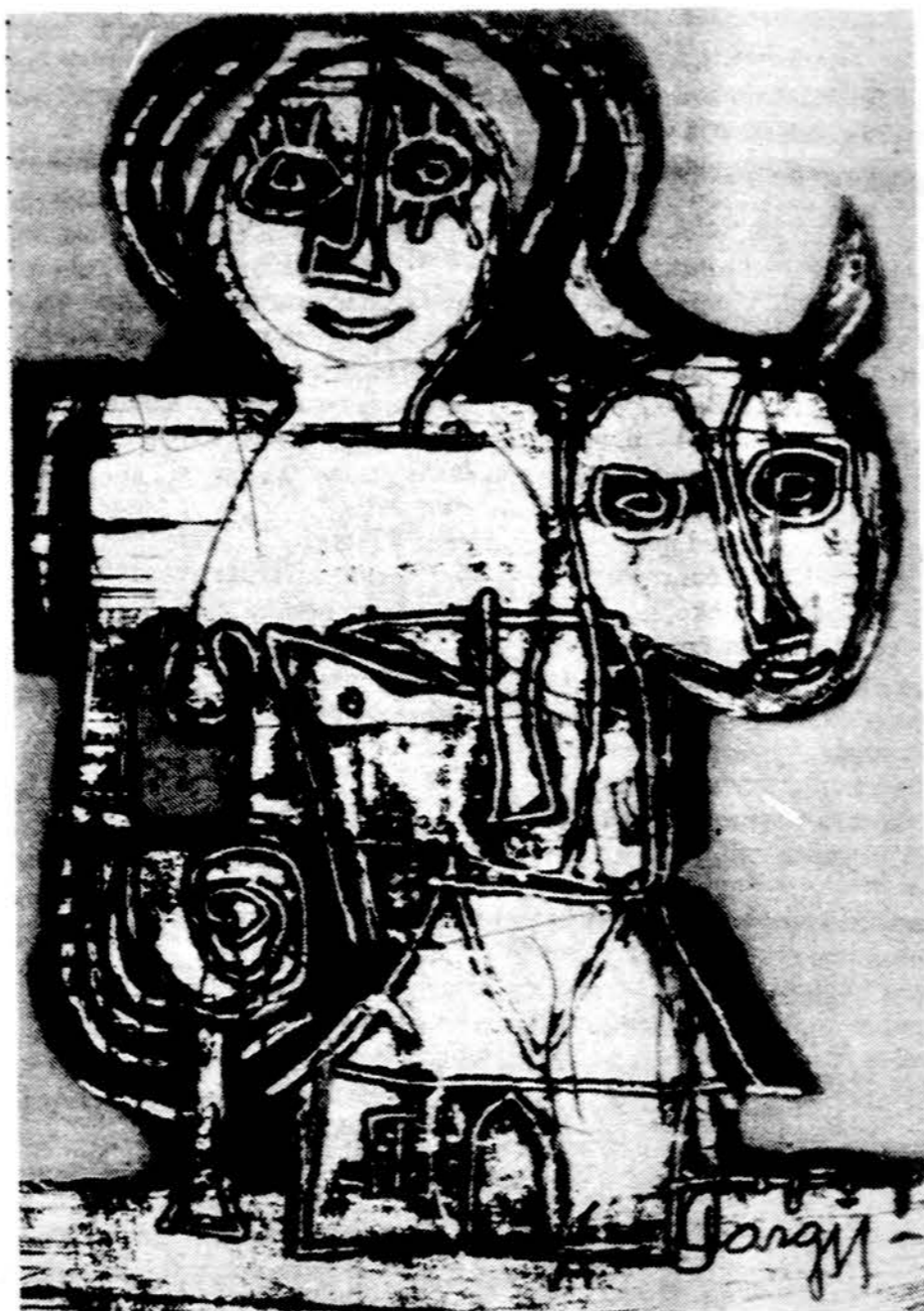
Baimės būta be pagrindo. Pastatymas apsiėjo su 13 aktorių ir pora muzikantų. Kad užtektų erdvės, iš scenos pašalinta bet kokios pertvaros, atsisakyta dekoracijų. Tik muzikantai dešinėje pusėje buvo pusiau pridengti. Kur aktorių entuziazmu scenoj vietos pristigo, jie išplito į salę, tarp žiūrovų, takuose...

Dažnas šio rašinio skaitytojas bus girdėjęs, kad Godspell yra originali operetė, kurios libretas sudarytas iš Naujojo Testamento Mato evangelijos tekstų.

Po pradžių žyminio aptemimo scenai nušvitus, suskaičiau visai išsidėčiusių 11 žmonių. Kas jie, rodė užrašai ant krūtinų: Socrates, Balzac, Plato, Martin Luther, Kant, Nietzsche, Buckminster Fuller, Sartre, Aquinas, Da Vinci ir Gibbon. Po garsiai reikiamų pavienių monologų, po karštų diskusijų, suokę į scenos vidurį jie visi taip emė šaukti, kad viskas susilijo į chaotišką žodžių gumulą. Stebėdamas jų išvaizdą, judesius, pamiršau klausytis, ką jie kalbėjo. Veikiausiai apie Jėzų, nes tai buvo prologas.

Po aptemimo vel scenai nušvitus, šešios moterys ir šeši vyrai, kurių tarpe vienas buvo Jėzus, laukė iš salės galo ateinančio Jono Krikštytojo. Pusiau pantomiminė krikšto scena buvo jaudinanti, kiekvienam krikštijamajam savitai reaguojant. Nors Jonui švelniai protestuojant, pirmuoju pakrikštyti prisiprasė Jėzus. Vieni krikštą sutiko maldinga ekstaze, kiti lenkė galvas suklupe ant kelių, treči, maži vaikai, vandenį ant galvos išliejus emė džiaugsmingai šokinėti, krykštauti. Po krikšto sceną drebino vėjavaikiški šokiai, solo ir choru traukiamos triukšmingos dainos.

Prasidėjo Mato evangelijos epizodų linksmi inscenizavimai. Pasako, dažniausiai Jėzus, kurio savo pamokslu fraze, o kiti dvylika žodžiais ir veiksmiais interpretuoja. Viskas su humoru, didžiausiu temperamentu, bet be vulgarybių, be dabar taip madinųjų seksualybių, be pertempimų. Nesuskaičiavau, kiek tų epizodų suvaidino, bet spėjau, kad apie tuzina, gal vienu kitu daugiau. Žiūrovui ilgai nepamirštama liks Sūnaus palaidūno istorija. Čia gal per 10 minučių buvo išvaidintas kiekvienas evangelisto Mato sakiny: sūnaus su tėvu atsisveikinimas, atsiėmus savo dalį, su linksmom merginom turto prašvilpimas, badaujant pasisamdymas ūkininkui, kuris geresniu pasaru šerė kiaules, negu jį maitind, grįžimas namo, tėvo iškelta puotė, gerojo sūnaus pavydas. Naujojo Testamento frazės gerokai buvo atmettos profaniniais tekstais, bet krikščionių jausmų nežeidžianiais. Lygiai nepamirštamas, puikiai imaliktas Paskutiniojo teismo epizodas. Čia, kai vienas pasmerktųjų rompis beveik pasiekė palai-

Alfonso Dargis. Mano kaimas, 1985. Dailininko Alfonso Dargio tapybos ir grafikos paroda vyksta nuo šių metų balandžio 29 iki gegužės 27 dienos Konstanzos universiteto galerijoje, Vakarų Vokietijoje.

mintųjų pusę ir buvo išvytas, su tokia tragiška veido išraiška pasprakeiktuosius atgal ropojo, kad publikos gagenimas kaip mat nušiuvo...

Publika pusantros valandos juokines, Paskutinę vakarienę kolektyvas parodė tokią, kad salėje būtam girdėjęs musę skrendant. Ypač tas Jėzus atsisveikinimas! Toks graudus, toks šiltas, toks subtilus. Be žodžių, tik pasilietimais viena ar abiem rankom, su kitais tik pirštų suglaudimu arba delnų sudėjimu, ties kiekvienu kitokiais gestais, švelniais žvilgsniais, su kiekvienu apsikabinant. Dabar ne vieno žiūrovo akys drėko...

Stebino aktorių kontaktas su publika. Dainuodami, ypač solo partijas, pirmose eilėse sėdintiems žvelgė į akis, ne kažkur pro šalį, kaip teatruose įprasta. Pertraukai artėjant, visi 13 pasipylė į salę ir už rankos scenon vedėsi po žiūrova, ten raudona spanguolių kėbula pavažiavo. Kadangi Sunny Hills lietuvių būrelis sėdėjo antroje eilėje, tai keletas, įskaitant ir čia rašantįjį, irgi ant scenos atsidūrė...

Aktorių rūbai neturėjo nieko bibliško, o veikiausiai panesėjo į JAV pietiečių kasdienę aprangą. Įmaityta viena kita spalvinga skrybėlė, pora merginų su gilom (Nukelta į 4 psl.)

Petras Melnikas

ITALIJOS UŽRAŠAI

Dunda trūkioja
Senas paskutinis Romos tramvajus
Karalienės Margaritos gatve
Pro Poliklinikas Koliziejų
Po pušų skėčiai
Virš išdžiūvusio Tiberio
Paslaptingai karštyje išgaravusio
Apsitraukusio maurais
Tarp per aukšto pylimo
Tvanku
Ištrigę tramvajaus langeliai
Tarp suodinių ir naujų
Trastevere gatvių
Vienas senas mūras
Palaikantis daržą ir fontanelį
Vertas apmastytų — užrašymų
Ir visas kraštas
Atrodo

Turistai slepiasi po kolonadom
Vesioj bažnyčioj prie altorių
Ar tuščioj Švento Petro aikštėj stebi
Miegiančią saulę po fontanais
Didikas kardinolas Gambera
Senovės pasitraukė nuo karščių ir kalnus
Į vesią vilą Lante
Ir ten žaidė su svečiais
Juos staiga apledamas
Paslaptingais fontanais
Pro Vatikano muziejiaus langus
Tarp šimtų paveikslų ir skulptūrų
Vešlus sodas linguoja
Kviečia vėsus restoranas
Popiežius išvykęs prie ežero Albano
Didikas kardinolas Farnese
Todėl senovėje ir užsidarydavo
Vesioj pily kur — gidas aiškina —
Turėjo atgailos ir sapnų kambarius
Ant sienų afreskai
Didikui priklausančių miestelių
Pakeliamas tiltas ir sunkūs vartai
Aphakti skarda
Tokioj pily Bomarzo miestelyje
Nuo saulės slėpėsi ir Orsini

Palikęs balandžius Švento Petro aikštėj
Ir miegančią saulę po vėsiais fontanais

Langais į jūrą
Neapolis sulipęs ir skardžius
Tūkstančiai akių seka
Laius uosto migloje
Bangom plauinama
Kiaušnio pilį
Garliavus į Ischia
Ir Procida
Iš jūros mėlynumo
Užmigusi milžiniška uola
Iškišiusi pliką pakaušį
Čiurlioniškam paveiksle
Afrikietiškos Maroko arkos
Capri uosto turgus
Vilos ir rožės
Sveikina pašlaitėje

Laukų žalias aksomas
Umbrijos Toskanijos gūburtai
Saulėgražų geltonumas
Grūdasi į Florencijos medžių bulvarą
Užpakaly gido
Nuo saulės iškeptų
Vėjų ir lietaus apdraskytų
Namu veidų mane stebi
Turtinga dievaitė
Ar atpažįsti?
Paslėpti tavo nematomi turtai
Ant pjeDESTALU
Neužbaigti marmuro Vergai
Grotkos lubose
Bažnyčių balti plokštelių siurprizai
Juodi smaluoti šešėliai
Į purviną upę
Nuo seno tilto meti turistų siūnetus
Atėjusių atsikasti tavo renesanso
Nervungų jų šauksmų
Seno kiemo restorane
Tu nepatenkinti
Sena Florencija

geriausias, ištikimiausias draugas...

Už dviejų mėnesių Albertas susilaukia mažiausio siurprizo: jam atėjo pakietas iš Amerikos! O ir ko ten nebuvo: konservuotas kumpis, žuvelės aliejuje, „Crisco“ baltutėliai kaip sniegas taukai, kakao, gero arbūzėlio didumo geltonas sūris, dieviški pyragaičiai skardinėje, ir 12 pakelių Chesterfield cigarečių, ir dar ir dar... Ot šventė jie tą pakietą! Kolegos ir kolegės susirinko bendrabutyje, ir valgė, ir gerė, ir gudriai šypsodamies sveikino jį ir Skirmuntę, o paskui visi šoko harmonikai pritariant, ir nė negalvojo apie seną moterį Auroroj. Bet Albertas, kaip visada mandagus, pareigingai parasė Mrs. Doyle padėkos laišką, šį tą pasakoję apie studentų gyvenimą Stuttgarte. Mrs. Doyle netruko atsiliepti, įdėdama ir savo matyti, tik ką padaryta nuotrauką: vyresnio amžiaus moteriškė, su akiniais, su plačia šypseną, pilna baltutėlių lygių dantų. „Tik amerikoniškus tokius dantis turi“, pagalvojo Albertas. Ant baltų plaukų skrybėlė, aprausta tiku gėlių darželiu. Veidas toks nekomplikuotas — „Prasta moterėlė“, nutarė studentas.

Sekė dar vienas siuntinys su gėrybėm, retkarčiais ir laišką ikištas penkiu dolerių banknotais, ir visada linkėjimai nuo Jupiter. Skirmuntė priminė Jupitero Alberto pusbroliu. „Linkėjimai tau nuo pusbrolio“, sakydavo. Vėliau Mrs. Doyle rašė, kad gydosiu su diatetrijos lempomis, nes jos sveikata nelabai gera. Mėnesį prieš išvykstant iš Europos, Albertas jai pranešė, kad atvažiuoja į Ameriką. Bet taip iki šiol jis ir neprisirėgė jos aplankyti. Savi rūpestiai, darbas, depresija...

Albertas pasistatė masinėle salutinę gatvelę ir nuėjo ieškodamas Mrs. Doyle namo. Dangus nė kiek neprasviesėjo. „Ateina lietus“, vėl pagalvojo ir susiraukė: labai jau nesinorėjo susilapinti savo rūbų.

Jos butas buvo dviaukščiam mūriniam name.

— Kaip tie namai panašūs vienas į kitą, — ištare Albertas, kildamas lair: teliais prie durų, norėjęs išgirsti savo balsą, kad atsikratytų staiga jį užklusio nedrausmo jausmo. Jam emė stipriai stuksenti širdis, kai jis paspaudė skambutį. Jis galvojo, kaip pasiaiskins, kodėl taip ilgai jos neaplanė. I-

skambutį niekas nesiskubino atsakyti, ir jis paspaudė antrą ir trečią kartą. Galų gale kažkas emė bildėti laiptais žemyn. Atidarė duris jauna, susivėlusiu moteriškė, ir tuoj pat atsisukusi suriko: — Jimmy, get away from that door! Paskui į Albertą: — Excuse me. — Jos kietos akys suminkštėjo, ir ji nusišypsavo.

— Excuse me! — sjučdo Albertas, — aš ieškau Mrs. Doyle. Mrs. Elsie Doyle? Ji čia gyvena? Dirba telefono kompanijoj?
Moteriškė tiriamai žvelgė į jį. Jai aiškiai patiko aukštas, šviesiaplaukis vyras. O, taip. Ji žino. The old lady gyvena pirmame aukšte. Dar ir dabar jos butas tuščias. Such a sad case.

— Ji mirė prieš du mėnesius, jūs nežinojot... Ji ilgai sirgo, mes su vyrų stengėmės jai pagelbėti kiek galėjom... ji buvo tokia vieniša...
— I am so sorry, — tik išsipaudo po dantis Albertas.

Moteriškės veide pasirodė užuojauta.
— Ar tik Jūs nebūsit tas studentas iš Vokietijos, apie kurį ji taip dažnai kalbėdavo? Albertas klausėsi jaunos moteriškės tarpdury. Viršų Jimmy važinėjo per grindis su ratukais. Moteriškė nekantriai žvilgtelėjo aukštyn ir tėsė:

— O kaip ji jūsų laukė... Sakydavo, jūs jai buvot geras kaip sūnus, gražius laiškus rašydavot, ji vis juos skaitydavo išsitraukusi... Paskui jau, ir galą, niekas nebuvo jai idomu. Labai gaila, labai labai gaila...

Kai Albertas nuėjo nuo durų, pradėjo lyti lietus. Jis spėjo gerokai susilpti, iki pasiekė automobilį. Širdamas apsišluostė vandenį, uždėjo rankas ant vairo ir sustingo. Lietus pliaupė per stiklus, vos buvo galima matyti.
„Tai va, ir viskas... Ir padekoju“, pagalvojo. „Ji laukė manęs, skaitė mano laiškus...“ „Tėvas apsvierstų karste sužinojęs...“, dingtelėjo jam. Nedėkingumas buvo laikomas viena iš didžiųjų nuodėmių jų šeimoje, negarbė, protėvių išdavimas... Ir namie, anais laikais, niekas nebūtų galėjęs apkaltinti jo nedėkingumu. O čia, Amerikoje... Jis ir nepajuto, kaip tas atsitiko!

Jis toliau sėdėjo, žvelgdamas į plūstantį vandenį. Jis jautėsi pats save išdavęs, išesmtas, tuščias... Viskas atrodė nebesvarbu. I samonę emė brutis svetimai mintis, ir vis

neįgavo pavidalo. Jis giliai atsiduso. „Na, reikia važiuoti“, — bet nepajudino rankų. Mintis vis sukosi ir sukosi, lyg ieškodama durų, per kurias įeiti, bet Albertas neturėjo energijos susikaupti, kad jas atidarytų. O buvo kažkas neatlikta, dar neužbaigta. Mintis prakrapstė duris, ir emė lakstyti kaip pakvėišius.

Pats dar gerai nesuprasdamas dėl ko, jis automatiškai išlipo iš mašinos — tiesiog į lietu — ir pasistatęs apyvakę pasileido tekinas atgal į Mrs. Doyle namą.

Nekantriai ir ilgai spaudė skambutį. Išlindo ta pati moteriškė.

— Labai atsiprašau, aš ir vėl... tik norėjau paklausti... norėjau sužinoti... kas atsitiko su Jupiter? — ir pats nustebo savo klausimu.

Per moteriškės veidą perbėgo šešėlis.
— O, the dog... He is gone, — pakratė galvą.
— Kaip „gone“? — Albertas neatstojo. — O kurgi jis yra?

— Matot, čia ilga istorija... Moteriškė aiškiai jautėsi nesmagiai. — Užteikite į koridorij... — Ji uždarė priemenės duris į lauką. Albertas stovėjo prie durų, nenuleisdamas nuo jos akių.

— Mrs. Doyle labai stielojosi dėl sūns, kas atsitiks su juo, kai jos nebebus, ir buvo suradusi bendradarbę iš telefono kompanijos, kuri jai pažadėjo jį paimti... Elsie net atidavė jai aukštinę apyrankę, kur dar jos amžiną atilsį vyras buvo jai dovanojęs... Na, ir žinote, jie paėmė tą sūnij, bet dvi savaites po laidotuvių parvežė atgal. Kas per moteris! Apyrankę pasilaukė, bet sūns laikyti nebeįnorėjo. Verkė, prisiekinėjo, kad vyras grąsinas išėiti iš namų, kad nepakenčias netvarkos...

Moteriškė kalbėjo greitai, kartkartėmis paturtydama galvą. Albertas nejudėjo iš vietos.

— Mes bandėm jį prižiūrėti čia, bet iš to nieko neišėjo. — Ji žvilgtelėjo į Albertą ir vėl nukreipė akis šalin. — Jimmy yra alergiškas sūnimis, — pasiteisino. — Mes neturėjom pasirinkimo. Ir negalėjom surasti, kas jo norėtų... tokio didelio sūns...

— Tai kurgi jis pasidėjo? — pertraukė ją Albertas.

— Pirmadienį vyras jį nuvežė į Anticruelty Society... Ar jūs jį norėjot?... Kad nors būtumet prieš savaitę atvažiavęs... Albertas tylėjo. Vadinasi, sūns nebėra. Jis jau buvo girdėjęs, kad ta globos draugija gy-

vulių ilgai nelaiko, ypač atiduotų iš namų: sunaikina ir viskas! Gaila... Na, jis savo pareigą atliko. Bet dar vis delsė.

Moteriškė tiriamai žiūrėjo į jį. Ji kažin ką galvojo. — Palaukit! — Ir užlėkė laiptais į viršų. Albertas stovėjo ir pats nežinojo, ko laukia, ar ką planuoja daryti. Už kelių minučių moteriškė buvo apačioj. Įraudusiais veidais, greitakalbe pasakė:

— Jis dar ten!... Iki poryt... Pirmadienį užrašytas sunaikinimui... Savanorė sako, jie jau užsidarė, bet jei jūs atvažiuosite, ji lauks jūsų iki ketvirtos valandos...

Albertas atsikvošėjo. Iškart jam pasidarė aišku, ką jis turi daryti.

— Ar galite man pasakyti, kaip jis atrodo? Moteriškė buvo susijaudinusi. — Dar geriau, aš jums duosiu jo nuotrauką, užteikt čia pat į jos butą... — Butas atrodė gerokai aptuštinatas.

— Jos pusseserė turi atvažiuoti pasirūpinti daiktais, — lyg atsprandinėdama žvilgtelėjo į jį moteriškė. Greit ištraukė iš spintelės albumą ir parvairčius išplėsdė nedidelę nuotraukėlę.

Į Albertą žvelgė Jupiter, pasiūškęs, negrazus „pusiau vilksūnis, pusiau Dievas-zinokas“, apyrie kurį jam rašė į Vokietiją Mrs. Doyle. Jis įsikio nuotrauką į kišenę.

— Gal turėtumet ką nors, ką ji buvo dėvėjusi...?

— Jos rūbus paėmė veteranų draugija, taip jau Mrs. Doyle buvo paskyrusi, o kitką išmetėm... — Moteriškė vėl vogčiom dirstelėjo į jį. Bet vis tiek emė ieškoti. Virtuvėj, spintelėj atrado porą degtų daržų pirštinių. Albertas pasiėmė ir tas.

— Gal kokią virvutę...?

Moteriškė nubėgusi iš viršaus atnešė jam sūns apyvakę ir dirželį.

— Laimingai Jums... Albertas privažiavo prie Anticruelty Society be dvidešimt minučių keturios. Savanorė jo laukė, jauna maloni mergaitė.

— Aš taip džiaugiuosi, kad Jūs atvažiavote, — ji pasakė. — Pas mus jis nuo pirmadienio. Man jo taip gaila... Iš pradžių jis vis kažko laukė, žiūrėjo į duris, o nuo vakar tik guli susirietęs, ir nė į maista nebežiūri. Toks švelnus šuo, matyt, kad buvo mylimas, iš geru namu... Daug žmonių čia pas mus pereina, bet visi nori tik mažiukų, minkštųjų šuniukų... Tokio

didelio, negrynarasio niekam nereikia...

Mergaitė jį vedė per kelias tvankias patalpas, pristatytas narvu. Albertas stengėsi nežiūrėti į juose uždarytus gyvulius. Galų gale sudejo prie vieno didesnio narvo. Šuo sėdėjo susitraukęs kampe, nuleidęs galvą.

— Vai, tu vargeli mano!... — Tokio gilaus liūdesio, tokios nevilties Albertas niekad nebuvo matęs pas gyvuli. Ir viena trumpa sekundė jam pasirodė, kad prieš jį, visoj jos neaprašomoj baisybėj, išliko Skriauda, esencija ir suma skriaudų, per amžius vykdomų žmogaus visam, kas tik gyva. Jis nejuočiom pakratė galvą, lyg norėdamas nusikratyti gniuždančio, nepakeliamo kaltės jausmo.

Mergaitė žiūrėjo į Albertą susirūpinusiu, tiriančiu žvilgsniu. Jis atsargiai pasilenkė prie narvo.

— Jupiter, — negarsiai, lyg prie ligonio lovos, pratarė jis, — Jupiter?

Šuo suklušo, ir jo uodegos galiukas stuktelėjo į narvo dugną. Albertas atkišo jam Mrs. Doyle daržinės pirštines. Šuo suunkstė, ir sutrypė kojomis. Mergaitė atidarė dureles, ir Albertas uždėjo jam ant kaklo pažįstamą apyvakę. Šuo buvo lyg apsvaigęs ir nedrausiai, svyrudamas išsėngė iš narvo.

Pasirašęs viena kita popierėlį ir palikęs auką, Albertas išsivedė sūnij laukan. Šuo noromis ejo kartu, kliuvinėdamas jam po kojų, ir vis kelė galvą pažiūrėti jam į veidą, lyg kažko pasitikrinti. Lietus jau buvo nustojęs lyti, dangus pragriedėjo, oras šviežiai kvepėjo. Albertas privedė jį prie automobilio ir atidarė duris. Šuo nieko nelaukęs užsikaparnėjo ant sėdynės.

— Vaziuosim namo, — negarsiai, pats sau, ištare Albertas. Paskui, garsiai: — Vaziuosim namo, šunie... Išsinuomosim sau atskirą butą ir gyvensim drauge...

Albertui pasirodė, lyg ir ne jis būtų tuos žodžius pasakęs. Stabtelėjo minutelę, ir linktelėjo galva: viskas buvo gerai.

Vairuodamas, jis žiūrėjo į šalia savęs sėdintį susivelusį sūnij. „Sėdi kaip nuosavoj mašinėj“, pagalvojo. Ir niekad nuo atvažiavimo į Ameriką jis nesijautė taip linksmas ir taip pilnas vilnias.

— Ko typtaisi, šunie? Ar supranti?
— Ei, Jupiter, Ei tu, „Dievas-zinokas“!

Teatras Aušros Vartų parapijoje

Nauja teatrinė pastanga New Yorke, pasivadiniusi „Theatre at Our Lady of Vilnius“, šį pavasarį reiškiasi įvairialypiais spektakliais Aušros vartų parapijos bažnyčios patalpose, 570 Broome Street (į vakarus nuo Varick). Gegužės ir birželio mėnesio penktadienių vakarais, 8:30 val., vyksta „Performance Possibilities“ teatrinė pastatymų serija. Ji buvo pradėta gegužės 8 dieną, dalyvaujant svečiams artistams Kathy Najim (iš „The Kathy & Mo Show“), Steve Gunderson, tik ką grįžusiam iš San Diego, kur jis dalyvavo „The Steve and Melinda Show“, ir David Michael Johnson, neseniai matytam televizijos specialioje programoje „Broadway Sings Jule Styne“.

Šioji serija, pirmoji iš „Teatro Aušros vartuose“ statomų, toliau pateiks kabareto, elektroninės muzikos, pasakojimo, pantomimos ir teatrinis renginius. „Performance Possibilities“ įjungs gerai žinomus New Yorko artistus, kaip Keegan & Lloyd, Alicia Quintano ir „History of Unheard Music“, o taip pat duos progą debiutuoti New Yorke Chicagos komikui Rein Ruus ir pianistui John Boswell, neseniai čia atsikėlusiam iš Los Angeles. Birželio 5 dieną pasirodys lietuviškos pantomimos artistas Paulius Rajeckas, čikagiešiams pažįstamas iš 1983 metų Pasaulio lietuvių dienų ir vėlesnio „Draugo“ koncerto programą.

„Theatre at Our Lady of Vilnius“ yra naujas bandymas, įgyvendintas Aušros vartų parapijoje, ir vadovaujamas Arūno Čiuberkiu, Dan McKereghan ir Linda Pakri. Arūnas Čiuberkis yra vaidinęs New Yorke, kitose JAV vietovėse ir užjūryje. Dan McKereghan yra pastatęs ir

Aktorius Arūnas Čiuberkis iš New Yorke praveda šiemetinę JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros tarybos Premijų sventę balandžio 4 dieną Chicagoje. Nuotrauka Jono Tamulaičio

režisavęs daugelį Off-Off Broadway vaidinimų ir jo spektakliai plačiai statyti JAV ir Europoje. Estė Linda Pakri savo pastatymais ir režisūra yra pasižymėjusi Kanadoje ir JAV, įskaitant kelis Off-Off Broadway pastatymus su jos pačios teatrinio sambūrio – Arts Club Theatre. Režisierė Linda Pakri, kaip ir mūsų aktorius Arūnas Čiuberkis,

mes gal labiausiai prisimename ryšium su 1985 metais New Yorke Arts Club Theatre pastatyta Antano Skėmos drama „Pabudimas“. Labai džiugu sutikti naujas teatrinės pastangas New Yorke ir joms linkima geriausias sėkmes. Daugiau informacijų apie spektaklius Aušros vartų parapijoje galima gauti skambinant (212) 673-5636.

„Godspell“ – Kaleidoscope perlas

(Atkelta iš 3 psl.)

kaklo iškirptėm, Jonas Krikštytojas keista spalvota uniforma, Jėzus ant trumpom rankovėm triko megztinio dėvėjo blizgančias, berods mėlynas, paaukuotas petnešas.

Du aktoriai pažymėti ir pavadėmis, ir rolių vardais. Tai Barry Brunetti – Jonas Krikštytojas, o veikal gale ir Judas Iskariotas bei Mike Buie – Jėzus. Visi kiti pagal roles neidentifikuoti, nes jie ir paprasta minia, ir kiekvieno epizodo vis kitokie interpretuotojai, ir Jėzaus mokiniai, ir Paskutinė vakarienė, apaštalai. Tai Gary Buinak, Drew Casey, Melany Boswell Dahn, Nate Holmer, Julia House, Kelly Kivett, Bonnie Luhn, Kelly A. Quinlan, Tom Rockers, Harry Schaefer ir Sue Webb. Programoje, šalia nuotraukų, kiekvieno biografijai skirta po lygiai 8 eilutes. Sužinom, kad beveik visi patyrę teatralai, anksčiau vaidinę ar režisavę. Kuriems vietas 8 eilutėse liko, pasakyta ir iš ko duona valgo. Antai Brunetti, Amadeus veikalo nuostabus Salieri, besąs Gulf County Community College (GCCC) instruktorius. H. Schaefer, Amadeus veikalo briliantinis Mozartas, tai mokytojas (schoolteacher), dviejų vaikų tėvas. Jie abu ir čia vaidino profesionaliai gerai. Sue Webb, puikiai surežisavusi Cheaters komedija, čia impresyvi aktorė, pati geriausia soliste, viena iš scenos paruošėjų bei apšvietėjų. Radau dar keletą per pusmetį pažintų ankstesniuose Kaleidoscope bei GCCC pastatymuose. Apie Jėzų vaidinusių Mike Buie parašyta, kad tai GCCC sofomoras, tad veikiausiai 18-metis. Bet jo išvaidžia veikiau 14-mečio. Nekaltai gražaus, giedro veido, nedingstančio natūralios šypsenos. Kaip puikus, koks tinkamas jaunuolis humoristinei Jėzaus rolių!

Kristu. Naujojo Testamento atsakymai.

Man, o gal ir kitiems iš katalikų tarpo, paskaičius minėtą Keizo straipsnį, kyla keli klausimai:

Ka Kezas savo straipsniu *Drango* skaitytojams norėjo pasakyti?

Ar jis neigia, kad Evangelijos skelbia Kristaus duotąją tiesą? Ar jis mano, kad Kristaus Evangelijose paskelbtas mokslas turėtų būti visų evangelistų, taisytiems žodžiais užrašytas? Ar jis nepripažįsta, kad Katalikų Bažnyčia Šv. Rašto autentiškai aiškina?

Ar jis mano, kad dabartiniam Šv. Rašto mokslininkams neberiekia Katalikų Bažnyčios šviesos? Bet mums, katalikams, reikia prisiminti, ką Popiežiaus Pauliaus VI-jo Šv. Rašto komisija sakė apie Evangelijų istorinę tiesą: „... Aprašymo tiesa nėra pakeista, ir evangelistai tikrai iškelia Viešpaties mintį, nors jie rašo apie Viešpaties žodžius ir darbus skirtingais žodžiais ir tvarka“ (*Sancta Mater Ecclesia*, 1964).

O II Vatikano Susirinkimo dokumentas *De Verbum* (1965) sako: „Pareiga autentiškai aiškinti Dievo

žodį, Šv. Rašte ar Padavimuose, palikta vien tik gyvajai mokinčiai Bažnyčiai. O jos autoritetas paremtas Jėzaus Kristaus vardu“.

Taigi Katalikų Bažnyčia kalba mums Viešpaties Jėzaus vardu, o kai kurie teologai ir Šv. Rašto komentatoriai skelbia ne Bažnyčios mokslą, bet savo nuomonę. Todėl jie gali klysti ir kitus klaidinti.

Kun. V. Mikolaitis

daug vaidinusių ir režisavusių, laimėjusių Katy Awards, turinti vyrą ir tris vaikučius. Madingi ji verta didelio įžymaus teatro ir gausios publikos!

Ak, publika! Iš maždaug šimtinės, bent du trečdaliai buvo pensininkai lietuviai. Spektaklį baigus, visi pašoko ant kojų, kad keletą minučių aktoriams karštai paplotų. Taip, scenos meną mylinčių yra ir šiame Floridos kempely.

Sezonas baigtas. Rudenį vėl čia susitiksimė.

Chicagos teatruose

Simfonijos orkestro koncerte

Chicagos simfonijos orkestras yra vienas iš geriausių JAV-se. Jau dabar pradėjo ruoštis paminėti savo šimto metų sukaktį, kuri bus 1991 metais. Šis orkestras turi savo koncertus Orchestra Hall, išskirtinai gero rezonanso salėje. Gegužės 1 d. buvo ypatingas koncertas, ne veltui ir dalyvių prisirinko pilna salė. Buvo atlikta švelnaus, patrauklaus skambėjimo Bacho Suiita No. 3, sudominanti savo spalvinga uvertiūra, gavota atpalvio ir kitų melodingų dalių skambėjimu. Minint 100 metų sukaktį nuo Brazilijos kompozitoriaus Villa-Lobos gimimo, buvo atlikta jo Bachianas Brasileira No. 2. Kompozitorius daug keliauęs po gimtąjį kraštą ir i savo kūrinių įjungęs gausiai folklorinės medžiagos.

Trečias dalykas buvo čekų kompozitoriaus Bohuslav Martinu „Tre Ricercari“. Idomu, kad Martinu buvo 1910 m. pavarytas iš Prahos konservatorijos, o vėliau istengė sukurti net 385 kompozicijas. Pagaliau ketvirtas, paskutinis, atliktas kūriny buvo Schumanno Simfonia No. 4. Ja kompozitorius buvo sukūręs 1841 metais, o paskiau sudaręs jos antrą versiją. Koncerte buvo atlikta pirmoji, originali kompozicija.

Nėra ko sakyti, kad Chicagos simfonijos orkestras labai pajėgus, skambus ir negalime jo praleisti negirdom. Pažymėtina, kad koncerte ypatingus sugebėjimus parodė britas dirigentas Christopher Hogwood. Tai tarptautinio garso muzikas, dirigavęs Bostono Simfonia, Clevelando orkestra, Los Angeles filharmonija, St. Louis opera, Pariziaus Comique opera. Jis dirbuoja su ypatingu jėgumu ir vaidybinio muzikos interpretavimu, o jo duodami atliekamų kūrinių aiškinimai taiklūs, išryškina prasmę ir istorines aplinkybes bei perpinti humoru.

Besikapojančių šeimų komedija

Su Chicagos universitetu susietas Court teatras (5535 South Ellis Avenue) savo sezoną baigė, pastatydamas Noel Coward komediją „Private Lives“. Autoriui šią komediją pasisekė sukurti per keturias dienas 1929 metais, užsidarius Sanchajaus viešbučio kambaryje. Vaizduojama jaunų žmonių šeima, kuri suyra, abiem susikapojus. Ir vienas, ir kitas greit sudaro naujas poras su kitais. Tačiau ir čia juos ima skaldyti ta pati smulkų kivirčių įtampa. Naujiems „medaus mėnesiams“ abidvi poros vyksta į Paryžių. Pasi-taiko, kad sustoja tame pat viešbuty. Susikivirčių jie vėl payra ir pagaliau grįžta prie savo tikrųjų vedybų partnerių.

Vaizduojami tokie negilūs, lengvabūdiški, tušti ir nerūpestingi personažai, kurių susikirtimai dėl niekų publikai tikrai juokingi, išryškina nekontroliojamo erzlumo užgaunančią ir skaldančią žala.

Ši komedija su pasisekimu buvo statoma Londone, New Yorke. Court teatro parinkti pro-

NAUJI LEIDINIAI

• AIDAI Nr. 1 (1987). Tripenėnis kultūros žurnalas, leidžiamas tėvų pranciškonų. Vyriausiasis redaktorius – Leonardas Andriekus, OFM. Administratorius – Benvenutas Ramanauskas, OFM, 361 Highland Boulevard, Brooklyn, New York 11207. Metinė prenumerata – 20 dol., vieno numerio kaina – 5 dol.

Istorikas J. Jakštas duoda perspektyvinę Lietuvos krikšto analizę. Čia svarstomas ir Mindaugo apostazijos klausimas. Idomi ir autoriaus pastaba, kad neatširado autoriaus, kuris plačiau ir nuosekliau būtų aprašęs Jogailos pravedtą Lietuvos krikštą. Dugos kronika netikslai: Jogaila Vilniun atvyko be Jadvygos, taip pat įrodyta, kad nebuvo ir Gniezno arkivyskupo. Straipsnis baigiamas išvada, kad Lietuvos tapimas toliausiai į rytus išsikūsiu Vakarų katalikškos kultūros nešėja yra Jogailos sąjungos su Lenkija vaisius, prirokęs prieš 600 metų. Jogaila yra taip pat ir Leonardo Andriekaus eilėraščių ciklo „Jogaila – karalius Vladislavas II“ centre; *Dabar jau Lietuva, kaip lobius skrynija / Galia atidaryt, gerybėm pasidžiaugt. / I ja sukrautos visos mano godos – / Jaunystės vėsulai, / Senatvės pospūniai*. Dr. Povilas Rėklaitis rašo apie šv. Kazimiero paveiklo Vidurkės bažnyčioje ikonografinę kilmę. Spausdinami keturi eilėraščiai iš naujo Bernardo Brazdžionio rinkinio *Po aukštais skliautais*. Arch. Edmundas Arbas rašo apie architektūros evoliuciją ir technologinį postmodernizmą. Kazys Bradūnas rašo apie praėjusiais metais Vilniuje mirusį poeta Gedimina Jokiūnaitį. Duodamas ir pluoštas poeto eilėraščių. Dr. Mirga Girniūnienė svarsto bandomą atskirti empirinį nuo transcendentalinio „As“ Kanto filosofijoje. Dr. Milda Budrienė rašo apie lietuvių gydytojus Amerikoje XX šimtmetyje. „Iš minties ir gyvenimo“ skyriuje dr. Romualdas Kriaučiūnas duoda empirinę studiją apie lietuviškosios studentijos vertybų kaitą (1969 ir 1984 metų anketos kursuose Dainavėje. Bronius Nemickas svarsto Klaipėdos krašto politinę sąrangą. Skaitytojai supažindinami su 1986 m. Nobelio literatūros premijos laureatu Wole Soyinka. Knygų skyriuje Editos Stankus-Saulaitė recenzuoja Marijos Nazaretės *Medaus ir kraujo laisai*. K. Barėnas įvertina Pauliaus Jurkaus *Kai Vilniaus liepos žydi*. Saulius Pašilis rašo apie Algimanto Žurbos romaną *Molėms*, o Jurgis Gimbutas supažindina su Lietuvoje paskelbtom 37 miestelių istorijom (iš numatytų 61). Algirdas Gustaitis recenzuoja Broniaus Aušros to atsiminimų apie Lietuvos žvalgą knygą *Mūsų sprendimų metai*. Platus „Susū buntų“ skyrius duoda žinių iš išėjusių kultūrinio gyvenimo. Numeris iliustruotas lietuvių dailininkų kūrinių nuotraukomis.

Lietuvos valstybinės filharmonijos simfoninio orkestro vyriausiasis dirigentas Juozas Domarkas.

Nuotrauka Algimanto Kunčiaus

Iš paskutiniųjų šypsenų mūza

(Atkelta iš 1 psl.)

dolskis ir Rūta Domarkaitė-Pauperienė. Gerai, kad čia, Vakaruose atsirado būrelis entuziastų, pasiryžusių skleisti įdomiausių ir novatoriškiausių Lietuvos kompozitorių kūrybą. Maskva lietuvių kompozitorių bei atlikėjų nepropaguoja, visur pirmiausia kišdama „didžiojo brolio“ tautybės nors ir antraeilis epigonas. Ploktelės išleidimas atitinka profesionalius reikalavimus: atlikimas puikus, rodo Lietuvos orkestrinių bei kamerinių pajėgų brandumą, įrašai techniniu atžvilgiu irgi aukštos kokybės, ploktelės apipavidalinimas – su Dainos Cepulytės aplanku ir išamiumi, Emilijos Sakadolskienės paruoštu angliškų tekstu, apžvelgiantiu Antano Rekašiaus kūrybą, ir visą 20-tojo amžiaus lietuvių muzikos raidą – pavyzdingas. Beje, ploktelė jau pastebėjo amerikiečių muzikos žurnalas *Fanfare*, davęs *trū palankiąją recenziją*. Reikia tikėtis, kad Verra Records savo užmoji tesės ir netrukus Vakarams pateiks ir Broniaus Kutavičiaus, Osvaldo Balakausko bei kitų mūsų muzikinių „žalgirčių“ įlaimėjimus. Nelaukim sudeje rankas, kol mūsų krašto kultūrinės vertybės teiks (o gal ir nesiteiks) pastebėti maskvinė „Melodija“ ar „Goskoncertas“. Jei mes nepropagausim savųjų, niekas kitas to už mus nepadarys.

O tuo tarpu, visas jėgas sukauptusi, iš savęs ir gyvenimo šypseni Rekašiaus mūza.

Scena iš Noel Coward komedijos „Private Lives“ Chicago Court teatre: Sybil Chase (Janet A. Carr), Elyot Chase (Daniel Oreskes), Amanda Prynne (Pat Bowie) ir Victor Prynne (William Brown). Nuotrauka Keith Swinden

PREMIJA

KUN. JUOZUI DOMEIKAI

Kun. Juozas Domeika, netekęs desinės rankos valdymo ir turėjęs dvi širdies operacijas, nepraranda kūrybinio ryžto. Išlavines kairę ranką, tapo spalvingu paveikslu, pastaruoju metu įvedamas trijų dimensijų išpūdį. Gyvendamas Tucson, AZ, dalyvauja stambiose dailės parodose. Ir šiemet tapybės parodoje laimėjo pirmą premiją už Austrijos *peizažą*. Spalvotą jo paveikslą reprodukcija, su paties dailininko nuotrauka, išsidėjo vietinis laikraštis *Living*, pažymėdamas, kad jis yra dovanojęs savo paveikslų Vatikanui ir Baltiesiems rūmams.

Juoz. Pr.

Scena iš baletu, choreografuoto Violetos Karosaitės, Lietuvių operos „I Lituani“ pastatyme 1983 metais per Pasaulio lietuvių dienas Chicagoje. Nuotrauka Jono Tamulaičio

Nuomonės ir pastabos

Dėl baletu operoje

Po ilgo darbo ir daugelio repetacijų, Lietuvių opera š.m. balandžio 26-27 d. Morton East aukštesniosios mokyklos auditorijoje pastatė Smetanos operą „Parduotoji nuotaka“. Man, Violetai Karosaitė, teko garbė dar kartą būti operos choreografe. Viskas, atrodo, praėjo sklandžiai. Opera susilaukė gana daug teigiamų atgarsių. *Drango* dienraščio gegužės 2 d. kultūriniam priede pasirodė recenzija. Praeietyje buvo visokių Lietuvių operos pastatymų įvertinimų, bet aš norėčiau pareikšti savo nuomonę apie vėliausią, kuri parašė Mykolas Drunga.

Su entuziazmu skaičiau ir šią recenziją ir pasidžiaugiau palankiais įvertinimais. Pabaigoje baletui skirtas „mandagias“ pastabas perskaiciau net kelis kartus. Gal būčiau kitaip reaguoti, jei recenzentas nebūtų paminėjęs netinkamo pavyzdžio, tai yra Hubbard Dance Co. Tai puikus džiazio vienetas. Deja, ši šokio forma, tai yra džiazas, nenaudojamas didžiojoje (grand) operose, kurias, paprastai, pastrenka Lietuvių opera savo pastatymams. Recenzijos autoriui, atrodo, patinka džiazas. Čia jau skonio reikalas ir dėl to nemanyčiau ginčytis. Aš vertinu visas šokio formas, neišskiriant ir džiazą. Aš pati, o taip pat ir mano mokiniai daug meliau operų pastatymuose šoktu džiazu, o ne polka, valsa ar menueta. Tačiau būtų nesuipratimas džiazą panaudoti „Parduotosios nuotakos“ ar kitos panašios apimties ir turinio operos pastatymuose.

Mykolas Drunga rašo, kad ilga laiką stebėjo mano ir mano studijos mokinių pasirodymus. Toks teigimas kelia abejonių. Mano studijos koncertai jau devinti metai rengiami Alan B. Shepard High School auditorijoje. Palos Heights. Deja, Mykolo Drungos dar niekuomet neteko pastebėti žiūrovų tarpe. Rengiamuose koncertuose mes šokame viską – klasikinių baletu, džiazu ir ypačiai didžiojoje savo modernaus šokio atlikimais. Jokio vienodumo ir, Drungos žodžius kartojant, „strak-sejimo“ čia nėra. Recenzentas rašo, kad jam patiko Alexis Sanchez, bet ir jo judesiuose vaidenosi Violeta. Ši teigima priimu kaip komplimentą. Aš net sapne nesapnavau apie savo

choreografinį stilių. Mūsų laikais tik George Balanchine yra pasiekęs tokio lygio.

Šokdama Chicagos Lyric operoje turėjau progos dirbti su pasaulinio garso choreografas, ir iš ju daug ko patyriau ir išmokau. Labai smagu įgyta patirtį panaudoti studijoje. Lietuvių operoje ir kitur. Mykolas Drunga recenzuodamas, „Parduotąją nuotaką“ prisipažįsta, kad *kol kas* apie baletu mažai tenusimano ir norėtų išmokyti. Gal reiktų Drungai patarti *kol kas* susilaikyti nuo viešo savo nuomonės reikimo ir bendram išsilavinimui pamatyti ne tik Hubbard Dance Co., bet ir American Ballet, Joffrey, San Francisco, Kanados ir kitas baletu kompanijas.

Violeta Karosaitė

Dėl Joseph Fitzmyer knygos recenzijos

Drauge, kultūriniam priede, balandžio mėn. 18 dienos laidoje, buvo išspausdintas Algimanto Keizo straipsnis apie jezuito Joseph Fitzmyer knygą *Raktiniai klausimai apie*